

אנל העבודית

חנקן די מעגלים

ד"ר יהודית גולן בן־אורי
נאוה שגיב

תשפ"ב | 2022

נא
נעשה?

1

תחום עיסוק: עיתונאות מעגל זהות: אני ואחיי

כל המילים החדשות

שמות עצם	שמות תואר	שמות עצם ושמות תואר	פעלים	שונות
אופי طابع אישיות شخصية אח חורג, אחות חורגת أخ ربيب (ابن زوجة الأب / زوج الأم), أخت ربيبة אח למחצה, אחות למחצה أخ غير شقيق, أخت غير شقيقة אלכוהוליזם إدمان على الكحول בכור, בכורה ابن بكر, بنت بكر בן זקונים, בת זקונים آخر العنقود בריחה هروب דיוקן, דיוקנאות لوحة شخصية, فن رسم الأشخاص הרפתקה, הרפתקאות مُغامرة, مغامرات חדשנות ابتكار חפץ, חפצים غرض, أغراض חשש, חששות خوف, مخاوف ייצוג تمثيل מאפיין, מאפיינים ميزة, ميزات מהות جوهر ברשנות, ברשנויות تفسير, تفسيرات פשע, פשעים جريمة, جرائم צדק عدل תודעה وعي תשומת לב انتباه	אקטיבי, אקטיבית فعال, فعالة אסרטיבי, אסרטיבית حازم, חازמה דומיננטי, דומיננטית مُسيطر, مُسيطرة חזותי, חזותית بصري, بصرية יחיד, יחידה وحيد, وحيدة יצירתי, יצירתית مبدع, مبدعة מפונק, מפונקת مُدلل, مُدللة פלילי, פלילית جنائي, جنائية	חרדתי, חרדתית خائف, خائفة רגוע, רגועה هادئ, هادئة תלותי, תלותית يعتمد على الأخرين, تعتمد على الآخرين	השלים, להשלים עם - השלמה تقبل, أن يتقبل - تقبل התבונן, להתבונן ב- - התבוננות شاهد, أن يشاهد - مشاهدة חשש, לחשוש מ- خاف, أن يخاف من	בעוד ש- بينما לשם כך لذلك עצם ה- مجرد כונ עקב إثر

לומדים אוצר מילים

קלוז

קראו את הטקסט והשלימו את המילים הבאות בצורה הנכונה.

שיתוף פעולה שגרה פרשנות אמיתי להשתכלל להמציא להזמין להתמודד להתמכר הרי

חדר בריחה

תופעת חדרי הבריחה היא תופעה פופולרית שהפכה לבילוי אהוב על אנשים רבים, צעירים ומבוגרים. אם עדיין לא _____ על ידי חברים או קרובי משפחה להצטרף לחדר בריחה, כדאי לכם לחפש בעצמכם חדר בריחה ולהזמין את חברים או את קרובי המשפחה שלכם. בילוי בחדר בריחה הוא דרך מצוינת לצאת מה_____ ולברוח קצת מהמציאות.

חדרי הבריחה _____ בעקבות הביקורת שהושמעה על כך שמשחקי מחשב מעודדים את האנשים לשבת בצורה פסיבית מול מסכים. בשנים האחרונות התפתחו ו_____ חדרי הבריחה וכיום ניתן למצוא אותם בכל עיר.

מהו חדר בריחה? חדר בריחה הוא למעשה משחק הרפתקאות שבו קבוצת משתתפים נסגרת במקום מסוים במטרה למצוא את הדרך החוצה בזמן מוגדר. לכל חדר בריחה יש בדרך כלל נושא משלו ובתוך החדר יש הרבה חפצים שעוזרים למשתתפים להתקדם במשחק. עליהם רק למצוא את ה_____ הנכונה שלהם לכל חפץ.

לפני המשחק על המשתתפים להשאיר את כל האמצעים הדיגיטליים מחוץ לחדר, כך שיוכלו _____ עם המשימות בעצמם, ללא עזרה מבחוץ.

בזמן המשחק על המשתתפים לעבוד ב_____ זה עם זה, לארגן את המשימות, לחלק תפקידים, לסמוך על עצמם ולחשוב בצורה יצירתית.

קיימים סוגים שונים של חדרי בריחה. הפופולריים ביותר הם החדרים ה_____, שהם חדרים של ממש. כמו כן, קיימות "קופסאות בריחה", אותן אפשר לקנות בחנות ואחרי שמשחקים בהן להעביר אותן הלאה, ש_____ אי אפשר לברוח פעמיים מאותו המקום. כיום יש כבר חדרי בריחה דיגיטליים, אותם מפתחים, למשל, ב"גוגל פורמס" או בכלים דיגיטליים אחרים.

סוד ההצלחה של חדרי הבריחה קשור כמובן לרצון שלנו לשכוח, וכיום יש כבר אנשים ש_____ גם למשחקים אלה.

קוראים טקסט

בורחנות (אסקפיזם)

האם הייתם פעם בלחץ? האם הרגשתם פעם שהכול גדול עליכם? האם חשבתם פעם לעזוב הכול ולעבור למקום אחר כדי להתחיל שם מחדש?

אנשים רבים בעולם המודרני מרגישים לחץ. חלק מהם חושבים שברחה מהחיים הנוכחיים שלהם והתחלה חדשה במקום אחר יוכלו לפתור את הבעיה. כיום כבר יש לתופעה הזאת שם: "אסקפיזם", ובעברית "בורחנות". אדם הסובל מאסקפיזם נקרא "אסקפיסט" או "בורחן".

תופעת הבורחנות היא רצון לברוח מהמציאות ומשגרת החיים והיא נפוצה מאוד כיום. אנשים שקשה להם להתמודד עם המציאות בורחים לצפייה בטלוויזיה, למשחקי מחשב, לקניות רבות מדי, לאלכוהוליזם ולכל התנהגות אחרת שגורמת להם לשכוח את בעיות היומיום. לעיתים הבורחנות אקטיבית, אז האדם פעיל ועושה מעשים, ולעיתים היא פסיבית, אז האדם מסתכל על העולם בגוף שלישי. המשותף לכל ההתנהגויות האלה הוא הרגשה של חוסר יכולת להתמודד עם המציאות ורצון לעבור למציאות אחרת, שבה החיים, כך נראה, קלים יותר.

השאלה היא אם בריחה כזאת אפשרית. כדי להבין מה קורה בנפשו של אסקפיסט יש להבין את מקורה של הרגשה זו. לאדם, בניגוד לבעלי החיים, יש תודעה. התודעה היא הקובעת את היחס של האדם למציאות. היא קובעת אם הוא מרגיש שהכול בסדר או שחסר לו משהו. כשאדם בורח אל מציאות אחרת, תודעתו תמיד תבוא איתו, גם אם ישכח ממנה לרגע. מכאן ששינוי במציאות החיצונית לא יביא לשינוי אמיתי כי התודעה תהיה אותה התודעה, והסתכלותו של האדם על העולם תישאר אותו הדבר. מה, אם כן, יכול אדם לעשות כדי להרגיש טוב יותר? לשנות את תודעתו. מה **עליו** לעשות **לשם** כך? לשנות את נקודת מבטו, להשלים עם המציאות וללמוד להסתכל **עליה** בצורה שונה. רק כשהאדם יחיה בשלום עם עצמו הוא ירגיש טוב עם סביבתו ועם עצמו. האדם צריך לשאול את עצמו "מי אני?", כלומר, מהי המהות של החיים שלי? וכשהכול יתחבר הוא ירגיש שלם בתוך עצמו ואז גם המציאות שבחוץ תהיה שלמה.

שאלות

1. תארו את תופעת הבורחנות לפי הטקסט.

סיבה _____

סוגים ודרכי ביטוי של כל סוג _____

2. מה אתם חושבים, מה יכולות להיות הסיבות ללחץ?

3. לפי הטקסט, מהי דרך הטיפול המומלצת בבורחנות?

4. האם לדעתכם אדם יכול לטפל בבורחנות שלו בעצמו? הסבירו.

5. עם מי הכותב מדבר בפסקה הראשונה? למה?

6. כתבו סיכום לטקסט "בורחנות". בסיכום תארו את התופעה ואת הדרך לטפל בה.

7. בפסקה האחרונה מופיעה המילה "על" בשתי משמעויות.

כתבו ליד כל אחת את המשמעות המתאימה: **צריך** או **מילת היחס "על"**.

"מה **עליו** לעשות לשם כך?" _____

"להסתכל **עליה** בצורה שונה". _____

8. בפסקה השלישית כתוב: "אז האדם מסתכל על העולם בגוף שלישי".

למה הכוונה? _____

ראע פֿע עברית

אפועל אחר יע אעיתיק מאעויות שונות, הנוצרות באלף אילת יחס שונה.
 כק, אפעל, הפועל "הפעיל":
הפעיל את – אפיס, אפעל: האיע הפעיל את בניית הבית.
הפעיל עס – אהבין עכה המצב. אפעל: הוע הפעיל עס המציאות.
הפעיל – אעשות אפוק אחרי ריב. אפעל: בני הכוע הפעילו אפני אהלכו איעון.
 האק אתק מוצאיק מאעויות מותפת בל הפעיליק? איעו אב שהוער הוע פע"א.
 האק אתק מכיריק עוע איעיל שנוצרו מהוער הכה?

מאזינים לשיר

"לונדון לא מחכה לי"

כתב: חנוך לוין

שרה: חוה אלברשטיין

א. האזינו לשיר והשלימו את המידע.

1. איך הבחורה בשיר מרגישה? _____

2. מה היא עושה כדי להרגיש יותר טוב? _____

3. במה הנסיעה ללונדון תשפר את הרגשתה? _____

4. למה הנסיעה לא באמת תשפר את הרגשתה? _____

5. איך אפשר להבין את המשפט "הייאוש נעשה יותר נוח"?

- ב. אילו הייתם פוגשים את הבחורה מהשיר, מה הייתם אומרים לה, לפי מה שקראתם על בורחנות? שחקו את המצב.
- ג. כתבו לבחורה מהשיר מייל והסבירו לה מדוע אדם לא יכול לברוח מעצמו ומחיינו ומה כדאי לה לעשות כדי להרגיש טוב יותר.

לומדים תחביר

אוגד

דוגמאות

ייאוש הוא תחושה קשה שחוסר יכולת לענות דברים טובים.
ברחה אינה פתרון.
בעיות נשטות גדולות יותר כשאנסיק לברוח מהן.

הסבר

תפקידו של האוגד הוא לחבר בין שני חלקי משפט שבהם אין פועל.

קיימים ארבעה סוגים של אוגד.

1. **אוגד חיובי - הוא, היא, הם, הן**

עצב הוא רגש.

שמחה היא רגש חיובי.

רגשות הם דבר מסובך.

החלטות הן דבר קשה.

2. **אוגד זמנים - היה (לא פועל)**

האירוע היה עצוב.

המסיבה הייתה מוצלחת.

ההורים יהיו עייפים.

3. **אוגד בשלילה - אינו, אינה, אינם, אינן**

- המציג **אינו** שחקן.
- ההצגה **אינה** מאושרת.
- השחקנים **אינם** מאושרים.
- ההכנסות מההצגה **אינן** מספיקות.

4. **אוגד - שינוי**

א. **נעשה, נעשית, נעשים, נעשות**

- בזמן מגפה היכולת להתפרנס **נעשית** קשה יותר.
- עם הזמן הורים **נעשים** מודאגים יותר.

ב. **הופך, הופכת, הופכים, הופכות ל-**

- לפעמים כעס קטן **הופך** לכעס גדול.
- כשאדם מתבגר המטרות שלו **הופכות** לגדולות יותר.

תרגון

א. השלימו אוגד חיובי או שלילי.

1. בריחה מהמציאות _____ פתרון מומלץ להתמודדות עם קשיים.
2. סרטי הרפתקאות _____ סרטי מתח המתארים חוויות מסוכנות.
3. דמויות בסרטים מצוירים _____ דמויות אמיתיות.
4. כפר _____ עיר.
5. שפעת _____ מחלה.

ב. השלימו אוגד (שינוי).

1. הורים _____ סבים כשנולד להם הנכד הראשון.
2. מזג האוויר _____ נוח מיום ליום.
3. אפליקציית טיק-טוק _____ פופולרית מיום ליום.
4. החקירה שלו עלולה _____ חקירה פלילית.

ג. השלימו אוגד מתאים.

1. ים המלח _____ המקום הנמוך ביותר בעולם.
- מיום ליום הוא _____ מלוח יותר.

2. לונדון _____ בירת בריטניה.
- ביירות וקהיר _____ ערי בירה.
3. הר האוורסט _____ ההר הגבוה ביותר בעולם.
- במזג אוויר קשה הטיפוס על ההר _____ מסוכן מאוד.
4. מחלות _____ אנשים לחלשים.
- חולה _____ עצבני כשהוא צריך לחכות הרבה זמן.
- אנשים _____ לעצובים בזמן מגפה.
5. פשעים ברחובות _____ את החיים למפחידים.
6. המבחן בשבוע שעבר _____ קשה.

ד. השלימו אוגד מתאים. אם אין צורך באוגד סמנו X.

בית הספר החדש

- בית הספר החדש בישוב נפתח בשנה שעברה.
- מנהל בית הספר _____ הד"ר יוסף חשימה.
- המורים _____ אנשי חינוך שהגיעו ממקומות שונים בארץ. הם עובדים לפי תוכנית הלימודים ומוסיפים עליה נושאים נוספים.
- בזכות בית הספר הישוב _____ מבוקש ומחירי הדירות עולים מיום ליום.

מילון משפחה

- ילד בכור _____ הילד הראשון במשפחה ובתרבויות מסוימות הוא זוכה ליחס מיוחד.
- בן זקונים _____ הילד הקטן ולעיתים קרובות הוא מפונק.
- הילד האמצעי _____ נקרא סנדוויץ'.
- אחים שיש להם הורה משותף אחד בלבד _____ אחים למחצה או אחים חורגים.
- אחים שנולדו באותו יום _____ תאומים.
- כאשר נולד הילד הראשון, ההורים והילד _____ משפחה.
- כאשר לילד יחיד נולד אח קטן הוא _____ ילד בכור.
- בלשון הדיבור כל אחד _____ "אחי".
- אחיות _____ נשים המטפלות בחולים. למה הן נקראות כך?

מערכת הפועל

מושגי יסוד

בניין

מערכת הפועל בעברית מורכבת משבעה בניינים:

פעל - נפעל

הפעיל - הופעל

פיעל - פועל

התפעל

שורש جذر

שורש הוא בסיס של 3 - 4 אותיות שבאות בסדר מסוים בבניינים השונים והן נקראות:

- פ' הפועל (האות הראשונה של השורש)
- ע' הפועל (האות האמצעית של השורש)
- ל' הפועל (האות השלישית של השורש)

זמן

במערכת הפועל בעברית קיימים שלושה זמנים:

• עבר - מציין פעולה שהסתיימה.

• הווה - מציין פעולה שמתרחשת עכשיו.

• עתיד - מציין פעולה שעוד לא התרחשה.

הציווי מתאר פעולה בעתיד, שהרי הפעולה עוד לא התרחשה. הציווי שונה מהעתיד הרגיל בכך שהוא

מביע את רצונו של הדובר, בניגוד לעתיד הרגיל המציין עובדה.

גופים

הגוף מציין את היחס בין האנשים בשיחה:

- גוף ראשון מציין את הדובר.
- גוף שני מציין את האדם שאיתו מדברים.
- גוף שלישי מציין את האדם שעליו מדברים.

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי	
אני	אתה	הוא	יחיד
	את	היא	יחידה
אנחנו	אתם	הם	רבים
	אתן	הן	רבות

מוספיות

האותיות הנוספות לשורש:

- אותיות לציון זמן עתיד (אית"ן) ואותיות לציון זמן עבר (תי, ת, ת, ה, ה, נו, תם, תן, ו)
- אותיות הבניין, למשל האותיות "הת" לציון בניין התפעל.

צורת יסוד

צורת היסוד היא הצורה הבסיסית של הבניין, כלומר צורת העבר של גוף שלישי יחיד.

פעיל - סביל

קיימות צורות פעילות וצורות סבילות:

פעיל - כאשר הפועל מציין את עושה הפעולה.

סביל - כאשר הפועל מציין את מי שהפעולה נעשתה עליו.

תרגון

קראו את הטקסט ונתחו את הפעלים המודגשים.

משפחות הן דבר מורכב. יש משפחות שבהן אבא ואימא מתחמקים וחייס יחד כל החייס.

יש משפחות שבהן ההורים נפרדים אחרי כמה שנים וכל אחד מהם הולך לזרכו.

ביום המשפחה האחרון יוסף סיפר:

"אחרי האירוסין חשבתי שיהיה מוכר לחיות לבד אבל אחרי כמה חודשים התראתי".

אמירה אמרה:

"אס אני פחדתי בהתחלה אבל עכשיו הכוא בסדר".

הפועל	הזמן	צורת היסוד	הבניין	השורש
מתלוננים				

לומדים פועל

פעל שלמים

מיקום הבניין במערכת הפועל

- פעל - נפעל
- הפעיל - הופעל
- פיעל - פועל
- התפעל

קיזור שבוע העבודה:

עובדים שכירים אשר **עובדים** במשרה מלאה **עוסקים** לעיתים קרובות גם בענייניהם האישיים בכאן העבודה. הם **עלית** ברשתות החברתיות, **כותבים** מילים **הקשורים** לחייהם הפרטיים ו**עלמים** ווטסאפיים למשפחה ולחברים. מדענים **מחקרו** את הנושא אילו שהמוח האנושי לא יכול להיות יעיל במשימות **עזירות** עבודה של יותר מכמה שעות רצופות. מסקנתם הייתה שקיזור שבוע העבודה עשוי, בניגוד למה **ענה** בעבר, **למרוק** להצלחתו של העובד ולמקום עבודתו.

מאפיינים

בניין פעל נקרא גם בניין קל, משום שהוא "קל בתוספות". בצורת היסוד שלו יש רק אותיות שורש.

המקבילה בערבית

המקבילה בערבית היא בניין **فَعَلَ** - **فَعِلَ**.

שם הפועל

לְסַגֵּר (לסגור), לְפַתַח (לפתוח)

שם הפעולה

סְגִירָה, פְּתִיחָה

הנטייה

הווה

רבות	רבים	יחידה	יחיד	
סוֹגְרוֹת	סוֹגְרִים	סוֹגְרֶת	סוֹגֵר	רגיל
פוֹתְחוֹת	פוֹתְחִים	פוֹתְחֶת	פוֹתֵחַ	ל' הפועל ח', ע'

משקל פעל, לתיאור מצב

בעבר ובעתיד צריך להוסיף את פועל העזר "להיות" בחלק מהמקרים.

רבות	רבים	יחידה	יחיד	
גְּדוּלוֹת	גְּדוּלִים	גְּדוּלָה	גְּדוּל	רגיל
שִׁבְעוֹת	שִׁבְעִים	שִׁבְעָה	שִׁבַּע	ל' הפועל ע'

בינוני פעול, לתיאור מצב

בעבר ובעתיד צריך להוסיף את פועל העזר "להיות" בחלק מהמקרים.

רבות	רבים	יחידה	יחיד	
סְגוּרוֹת	סְגוּרִים	סְגוּרָה	סְגוּר	רגיל
פְּתוּחוֹת	פְּתוּחִים	פְּתוּחָה	פְּתוּחַ	ל' הפועל ח', ע'

עבר

הם / הן	אתן	אתם	אנחנו	היא	הוא	את	אתה	אני	
סָגְרוּ	סָגַרְתֶּן	סָגַרְתֶּם	סָגַרְנוּ	סָגְרָה	סָגַר	סָגַרְתְּ	סָגַרְתְּ	סָגַרְתִּי	רגיל
									ע' הפועל
שָׁאֲלוּ	שָׁאֲלַתְּ	שָׁאֲלַתֶּם	שָׁאֲלַנוּ	שָׁאֲלָה	שָׁאֵל	שָׁאֲלַתְּ	שָׁאֲלַתְּ	שָׁאֲלַתִּי	א', ה', ע'

עתידי

אפעול

	אני	אתה	את	הוא	היא	אנחנו	אתם / אתן	הם / הן
רגיל	אָסָגֶר (אסגור)	תִּסְגֶּר (תסגור)	תִּסְגְּרִי (תסגרי)	יִסְגֵּר (יסגור)	תִּסְגֵּר (תסגור)	נִסְגָּר (נסגור)	תִּסְגְּרוּ (תסגרו)	יִסְגְּרוּ (יסגרו)
פ' הפועל ה', ח', ע'	אָעֲבֹד (אעבוד)	תִּעֲבֹד (תעבוד)	תִּעֲבֹדִי (תעבדי)	יִעֲבֹד (יעבוד)	תִּעֲבֹד (תעבוד)	נִעֲבֹד (נעבוד)	תִּעֲבֹדוּ (תעבדו)	יִעֲבֹדוּ (יעבדו)
פ' הפועל א'	אֶאֱסֹף (אאסוף)	תֶּאֱסֹף (תאסוף)	תֶּאֱסֹפִי (תאספי)	יֶאֱסֹף (יאסוף)	תֶּאֱסֹף (תאסוף)	נֶאֱסָף (נאסוף)	תֶּאֱסֹפוּ (תאספו)	יֶאֱסֹפוּ (יאספו)

אפעל

במקרים הבאים:

1. ע' הפועל או ל' הפועל היא א', ה', ח', ע'

2. בפעלים: לרכוב, לשכב, ללבוש, ללמוד, לקטון, לגדול

	אני	אתה	את	הוא	היא	אנחנו	אתם / אתן	הם / הן
ע' ל' הפועל א', ה', ח', ע'	אֶצְעֵק (אצעק)	תִּצְעֵק (תצעק)	תִּצְעֵקִי (תצעקי)	יֶצְעֵק (יצעק)	תִּצְעֵק (תצעק)	נֶצְעָק (נצעק)	תִּצְעֵקוּ (תצעקו)	יֶצְעֵקוּ (יצעקו)
	אֶלְמַד (אלמד)	תִּלְמַד (תלמד)	תִּלְמַדִּי (תלמדי)	יִלְמַד (ילמד)	תִּלְמַד (תלמד)	נִלְמַד (נלמד)	תִּלְמַדוּ (תלמדו)	יִלְמַדוּ (ילמדו)

ציווי

אפעול

	אתה	את	אתם / אתן
רגיל	סָגֵר (סגור)	סְגְּרִי	סְגְּרוּ
פ' הפועל ה', ח', ע'	עֲבֹד (עבוד)	עֲבֹדִי	עֲבֹדוּ
פ' הפועל א'	אֶכַל (אכול)	אֶכְלִי	אֶכְלוּ

אפעל

	אתה	את	אתם / אתן
רגיל	פָּתַח	פְּתַחִי	פְּתַחוּ

תדגון

א. כתבו את הפועל בצורה הנכונה לפי השורש.

1. מחר המנהל _____ על המסמכים. (חת"מ)
2. הרופא ביקש מהחולים שלא _____ . (צע"ק)
3. המנהל אמר שלא כדאי _____ את המשימות. (שכ"ח)
4. כשהתינוק _____ כולם בשקט. (יש"נ)
5. אתמול המורה _____ מי רוצה לעשות חזרה לקראת המבחן. (שא"ל)
6. עכשיו הילדים _____ . (שמ"ח)
7. מחר הילד _____ על אופניו החדשים. (רכ"ב)
8. הרופא אמר לחולה שהוא צריך _____ במיטה. (שכ"ב)
9. השף _____ את המסעדה לפני חודש. (סג"ר)
- אולי הוא _____ אותה בעתיד. (פת"ח)
10. אתמול אימא _____ על הילדים. (כע"ס)

ב. השלימו בצורה הנכונה.

התינוק

1. הוא אכל עכשיו, אבל בעוד שעה הוא יהיה _____ שוב. (רע"ב)
2. הוא _____ עכשיו. אולי ניתן לו מים? (צמ"א)
3. הוא _____ מאוד בחודש האחרון. (גד"ל)
4. עכשיו הוא _____ . (יש"נ)
5. עד היום לא _____ לו שום דבר. (חס"ר)
6. ההורים שלו _____ מאוד. (עי"פ)

קוראים טקסט

השפעת סדר הלידה

אפשר להניח שאחים יהיו דומים מאוד זה לזה, שהרי קיבלו את אותם הגנים וגדלו באותו הבית. אולם הדבר אינו פשוט כל כך. לפי התיאוריה של הפסיכולוג אלפרד אדלר הסביבה הפיסית שבה אחים גדלים דומה, אך הסביבה הפסיכולוגית של כל אחד מהם שונה **עקב** המיקום שלהם במשפחה. כל ילד חדש במשפחה מצטרף למשפחה השונה מהמשפחה שאליה הצטרפו אחיו הגדולים, ושאליה יצטרפו אחיו הצעירים. ניסיונם של ההורים כהורים, מצבה הכלכלי של המשפחה ומספר האחים הם רק חלק מהגורמים המשפיעים על **אופיה** של המשפחה ולכן גם על אופיו של כל ילד.

החוקר סאלווי המשיך לחקור כיצד מיקומו של הילד במשפחה משפיע על אופיו. במשך שש עשרה שנה הוא בדק כמאה אלף אחים, חלקם אחים בכורים וחלקם בני זקונים, במטרה להבין כיצד מיקומם במשפחה משפיע על **אישיותם**. הוא מצא שלא רק סביבתו המשתנה של כל ילד במשפחה משפיעה על אישיותו אלא גם, ואולי בעיקר, **עצם** המיקום שלו ביחס לאחיו. לפי הממצאים סאלווי בנה מודל, המורכב מחמש אפשרויות:

ילד בכור

ילד שני

ילד אמצעי - ילד סנדוויץ'

ילד צעיר - בן זקונים

ילד יחיד

לפי התיאוריה של סאלווי המיקום של כל אח ביחס לאחיו משפיע על אישיותו. הילד הבכור חי עם שני מבוגרים במשך תקופה ארוכה ומקבל מהם את **תשומת ליבם** המלאה בלי שהוא נדרש להתחלק בה. עם זאת, ההורים בשלב הזה עדיין צעירים, מעט **חוששים** ואינם בטוחים לגמרי בדרכם כהורים. חששם של ההורים עלול לעבור לילד ולהפוך אותו לאדם **חרדתי**. לעומת זאת ייתכן כי דווקא הזמן הרב שיש להורים לבלות עם ילדם מאפשר להם להעביר אליו את ציפיותם שיהיה מנהיג. עם לידתו של הילד השני, הופך מקומו של הילד הראשון להיות פחות בטוח, לפחות לפי הרגשתו. הוא מרגיש שעליו לשמור על מקומו בליבם של הוריו ולהוכיח לעצמו ולהם שהוא לא פחות טוב מאחיו הצעיר.

הילד השני, מרגע לידתו, מכיר את החיים רק עם אחיו, ומהרגע הראשון הוא מרגיש שהוא נולד לתחרות. אחת הדרכים שלו להתמודד עם תחרות זו היא **להתבונן** באחיו הגדול, לראות היכן הוא נכשל ולפעול בצורה הפוכה ממנו. עם הזמן הילד מתרגל לחשיבה זו והוא רואה בכל תחומי החיים תחרות.

הילד האמצעי, המכונה גם ילד סנדוויץ', מרגיש לעיתים קרובות שאין **צדק**. הרגשה זו עשויה לגרום לו לבחור באחת משתי האפשרויות: להיות "משכין שלום" או להפך, להתנהג בצורה "בעייתית".

הילד הצעיר הוא "התינוק של המשפחה". הוא בדרך כלל **מפונק** ומותר לו לעשות הכול. בין השאר מותר לו לבחור את דרכו וללכת בה. אחיו הגדולים כבר הגשימו את חלומותיהם של ההורים, ולהורים עצמם כבר אין כוח לעסוק בגידולו. קורה לא פעם שאחים גדולים **מקנאים** באחיהם הצעיר. ילד יחיד דומה מעט לילד בכור, שהרי שניהם גדלים תקופה מסוימת ללא תחרות. עם זאת, **בעוד** שילד בכור נולדים אחים והוא מפסיק להיות ילד יחיד, ילד יחיד נשאר ללא אחים כל חייו ועל ידי כך הוא עלול להפוך לאדם פחות חברותי, **תלתי** או אדם המחפש את תשומת ליבה של הסביבה. סאלווי מצא **מאפיינים** נוספים של כל מיקום. אחים בכורים **דומיננטיים** ו**אסרטיביים** יותר מאחיהם ואילו בני הזקונים מתאמצים פחות להשיג את מטרותיהם, ולכן הם גם גדלים להיות אנשים **רגועים** יותר. הצעירים משתמשים יותר בהומור, לעומת הבכורים, שהם חכמים יותר ומגיעים להישגים לימודיים טובים יותר. בני הזקונים **יצירתיים** יותר מאחיהם הגדולים ולכן הם מצליחים להגיע לרמה גבוהה יותר של **חדשנות**.

שני חוקרים נוספים, סרוגלו ופיאסה, מצאו הבדל נוסף בין הבכורים במשפחה לבני הזקונים. על פי מחקרם, ילדים בכורים גילו קשר חזק יותר לדת מאשר אחיהם הצעירים. במחקר נוסף שערכו היליי ואיליס נמצא שהילדים האחרונים במשפחה פתוחים יותר להתנסויות חדשות מאחיהם הבכורים.

שאלות

1. למה אפשר להניח שאחים יהיו דומים זה לזה?

2. מהו החידוש של אלפרד אדלר?

3. מה משפיע על השונות בין הילדים באותה משפחה לפי אדלר? סמנו את התשובה הנכונה.

א. הניסיון של ההורים כהורים

ב. המצב הכלכלי של המשפחה

ג. מספר האחים

ד. כל התשובות נכונות

4. מה החידוש של סאלווי?

5. סכמו מהטקסט מה החוקרים אומרים על אופיים של הילדים במשפחה.

ילד זקונים	ילד סנדוויץ'	בכור	
			סאלווי
			סרוגלו ופיאסה
			היליי ואליס

א. מהן התכונות של אחים בכורים לפי החוקרים השונים?

ב. מהן התכונות של האחים הצעירים?

ג. מהן התכונות של הילדים האמצעיים?

6. לפי היכרותכם עם משפחות שונות, האם המודל של סאלווי נכון? הסבירו.

7. חפשו באינטרנט מידע על משפחת רדפורד, המשפחה הגדולה ביותר בבריטניה. צפו בבלוג של המשפחה וספרו עליה בכמה משפטים.

שנו א' - איש מקצוע

העיתונאית מארי קולווין

צפו בטריילר של הסרט "מלחמה פרטית".
 על מי הסרט ומהי מלחמתה של הגיבורה?
 מדוע לדעתכם החליטו לקרוא כך לסרט?

קראו את הטקסט על מארי קולווין ומלאו את דף המידע.

מארי קולווין

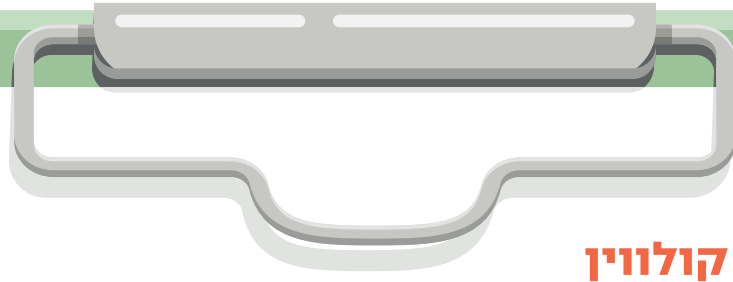
מארי קולווין נולדה בשנת 1956 בעיר "אויסטר ביי" בלונג איילנד שבמדינת ניו יורק אשר בארצות הברית. אחרי שסיימה את לימודיה בבית הספר התיכון שבעיר הולדתה היא עברה ללמוד באוניברסיטת ייל, בה היא סיימה את לימודי האנתרופולוגיה לתואר ראשון.

בשנת 1979 התחילה קולווין לעבוד כעיתונאית בסוכנות יו. פי. איי. בניו יורק. כעבור שש שנים עברה לעבוד בעיתון "סאנדי טיימס" הבריטי, בו הועסקה ככתבת לענייני המזרח התיכון.

במהלך עבודתה הגיעה קולווין למקומות שונים כדי לסקר בהם סכסוכים ומלחמות. היא הגיעה ללבנון, לצ'צ'ניה, לקוסובו, לסיירה לאון, לזימבבווה, לסרי לנקה, למזרח טימור ולסוריה. בשנת 1986, אחרי ההתקפה האמריקנית על **לוב**, קולווין ראינה את מועמר קדאפי, שבהוצאותו להורג צפתה כמה שנים לאחר מכן. בשנת 1999 **במזרח טימור** קולווין הייתה העיתונאית היחידה מבין 350 העיתונאים הזרים שהיו במקום, שהשתתפה בהצלת כ-1500 נשים וילדים מהצבא האינדונזי. גם **בקוסובו ובצ'צ'ניה** היא גילתה אומץ עיתונאי ועל כך זכתה בפרס מקרן "האישה הבינלאומית לתקשורת". במלחמת האזרחים **בסרי לנקה** היא נפצעה בעינה השמאלית מרימון שהתפוצץ קרוב אליה. בשנת 2012 הגיעה קולווין לעיר "חומס" שב**סוריה** כדי לדווח על הקרבות בין כוחותיו של הנשיא אסד לבין כוחות המורדים, שם היא נהרגה כשהבניין שבו היא גרה הותקף על ידי כוחותיו של אסד. גופתה של קולווין הוחזרה לארצות הברית והיא נקברה בעיר הולדתה.

בשנת 2018 יצא הסרט "מלחמה פרטית". הסרט הוצג לראשונה בטורונטו שבקנדה והופץ לאחר מכן גם בארצות הברית ובעולם כולו. הסרט מתאר את חייה של קולווין, שפעלה לאורך שנים רבות מתוך רצון לחשוף את האמת. הסרט מסתיים בריאיון עם קולווין האמיתית שאומרת: "לעולם לא תגיעי לאן שאת הולכת אם תיכנעי לפחד".

מארי קולווין

לידה

שנה _____ מקום _____

פטירה

שנה _____ מקום _____

השכלה

מוסד לימודים _____

תחום _____

תואר _____

עבודה

מקצוע _____

מקומות עבודה

1985 - 1979 _____

2012 - 1985 _____

אירועים חשובים בחייה

פרסים

סרטים

שלו ב' - המקצוע

עיתונאות

הגדרה

עיתונאות היא איסוף מידע, ניתוחו, עריכתו והפצתו. ההפצה נעשית באמצעי התקשורת השונים: עיתונים, רדיו, טלוויזיה ואתרי אינטרנט. הנושאים בהם עוסקים עיתונאים רבים ומגוונים, וכוללים חדשות, כלכלה, ספורט, ספרות, תרבות, רכילות, טורי דעה ועוד.

היסטוריה

העיתונאים הראשונים בעולם היו עבדים משכילים שחיו באימפריה הרומית לפני כאלפי שנה. הם כתבו את החדשות על פפירוסים ותלו אותם בכיכר העיר. מקצוע העיתונאות המודרני, כפי שאנחנו מכירים כיום, התפתח רק במאה ה-19. אז התחילה הכתיבה העיתונאית, שהייתה שונה מסוגי כתיבה אחרים. המצאת הדפוס אפשרה את הפצת המידע לאנשים רבים בזמן קצר.

תפקידים

- קיימים סוגים שונים של תפקידים בעבודת העיתונאים:
- **כתב** הוא עיתונאי האוסף ידיעה חדשותית ומפרסם אותה בעיתון.
 - **פרשן** הוא עיתונאי המסביר לקהל הרחב את האירועים.
 - **פובליציסט** הוא עיתונאי הכותב מאמרי דעה ובהם הוא מביע את דעותיו בנושאים שונים.
 - **כתב צבע** הוא עיתונאי המפרסם סיפורי רכילות.
 - **מגיש תוכנית אקטואליה** הוא עיתונאי המנהל תוכניות בהן אנשים מתארחים.
 - **קריין** הוא עיתונאי הקורא את החדשות.

אופי העבודה

עבודת העיתונאי היא עבודה מאתגרת עם הרבה אחריות. עיתונאים מגיעים למקומות מעניינים ולפעמים מסוכנים. עיתונאים משפיעים על דעותיהם של אנשים ולכן הם צריכים להיזהר בדבריהם.

כישורים נדרשים

מקצוע העיתונאות הוא מקצוע מאתגר ומורכב. עיתונאים צריכים להיות מעורבים, לדעת להתבטא בצורה טובה בכתב ובעל פה, להיות מוכנים לעבוד בשעות לא רגילות, לדעת לעבוד תחת לחץ. כמו כן עליהם להיות בעלי ידע דיגיטלי ויכולת למידה עצמאית.

התפתחות עתידית

מתפקיד של עיתונאי אפשר להתקדם למקצועות נוספים, כגון תחקירן, עורך ומגיש.

העסקה ושכר

ההעסקה כעיתונאי גמישה. יש עיתונאים המועסקים כשכירים בעיתון מסוים ויש עיתונאים העובדים כעצמאים, לפעמים בשביל אמצעי תקשורת שונים; יש עיתונאים העובדים במשרה קבועה ויש העובדים לפי פרויקטים. גם השכר מגוון.

הכשרה

העבודה כעיתונאי אינה דורשת הכשרה מקצועית, עם זאת ניתן ללמוד את המקצוע במסגרות שונות:

- לימודים לתואר ראשון בתקשורת באוניברסיטאות ובמכללות
- לימודים בבתי ספר מקצועיים
- השתלמויות פנימיות באמצעי התקשורת

מילון מקצועי

מגיש, מגישה	כתבה	כתב, כתבת
קריין, קריינית	אמצעי תקשורת	פרשן, פרשנית
עיתונאי, עיתונאית	תוכנית אקטואליה	תחקירן, תחקירנית
	הגשה	סיקור, לסקר

שאלות

1. באיזו תקופה התפתח מקצוע העיתונאות? מה תרם להתפתחות המקצוע?

2. לפי הפסקה המתארת את אופי העבודה של עיתונאים, אילו ניגודים יש בעבודתם?

_____ - _____
_____ - _____

3. למה עיתונאים צריכים את הכישורים הבאים?

מעורבות

יכולת טובה להתבטא בעל פה ובכתב

מוכנות לעבוד בשעות לא רגילות

עבודה תחת לחץ

ידע דיגיטלי

יכולת למידה עצמאית

4. אילו כישורים נוספים עיתונאים צריכים, לדעתכם?

5. האם בעבודת העיתונאות יש אפשרות להתקדם? הסבירו.

6. איזו הכשרה נדרשת ואיזו הכשרה מומלצת לעבודה כעיתונאי?

7. באילו תחומים שונים עיתונאים זה מזה?

8. מה קשה לדעתכם בעבודת העיתונאי ומה קל בה? הסבירו.

שלב ג' - הנשדה מקצועית

עיתונאות

חברכם רוצה להירשם ללימודי עיתונאות והוא מבקש את עזרתכם בחיפוש אחר מוסד לימודים שבו אפשר לקבל הכשרה מקצועית מהירה.

- א. חפשו באינטרנט אפשרויות שונות ללימודים.
- ב. קראו על שלושה מקומות וארגנו את המידע עליהם בטבלה.

מקום ג'	מקום ב'	מקום א'	
			שם המוסד
			הלימודים: מקום משך דרישות מחיר
			התעודה הניתנת בסיום הלימודים
			הבטחות בקשר להשתלבות בעבודה
			תאריך התחלה

ג. פעילות בזוגות - ספרו לחברכם על שלושת המקומות ועזרו לו לבחור את המקום המתאים ביותר עבורו.

ד. הקשיבו לחברכם שמצא עבורכם שלושה מקומות ובחרו את המקום הטוב ביותר עבורכם. כתבו איזה מקום בחרתם והסבירו לפי מה בחרתם.

שלב ד' - איש מקצוע מקומי

א. בחרו אחד מן העיתונאים הבאים וחפשו עליו מידע כתוב או מצולם.

פוראת נסאר

שיבל כרמי מנסור

מחמד מג'אדלה

לוסי אהריש

זוהיר בהלול

ח'אלד אבו טומעה

נאדר אבו תאמר

אחמד אבו סויס

זוהיר אנדראוס

פרידה ג'אבר-בראנסי

סיהאם דאוד

מחמד איברהים ותד

ב. כתבו עליו.

1. פרטים ביוגרפיים - בקצרה

2. העבודה הנוכחית שלו

3. ההכשרה המקצועית שלו

4. הניסיון המקצועי שלו

ג. כתבו במצגת שיתופית את שמו ושלושה דברים חשובים עליו.

צרכו תמונה שלו.

ד. ספרו לכיתה מי העיתונאי ולמה בחרתם דווקא בו.

שלוה' - חיפוש עבודה

היכנסו ללוח הדרושים באתר של שירות התעסוקה וחפשו מידע לגבי משרת עיתונאי פנויה. כתבו את הפרטים הבאים: מקום העבודה, מס' המשרה בלשכה, מס' המשרה באתר, תאריך העדכון, תיאור התפקיד ודרישות התפקיד.

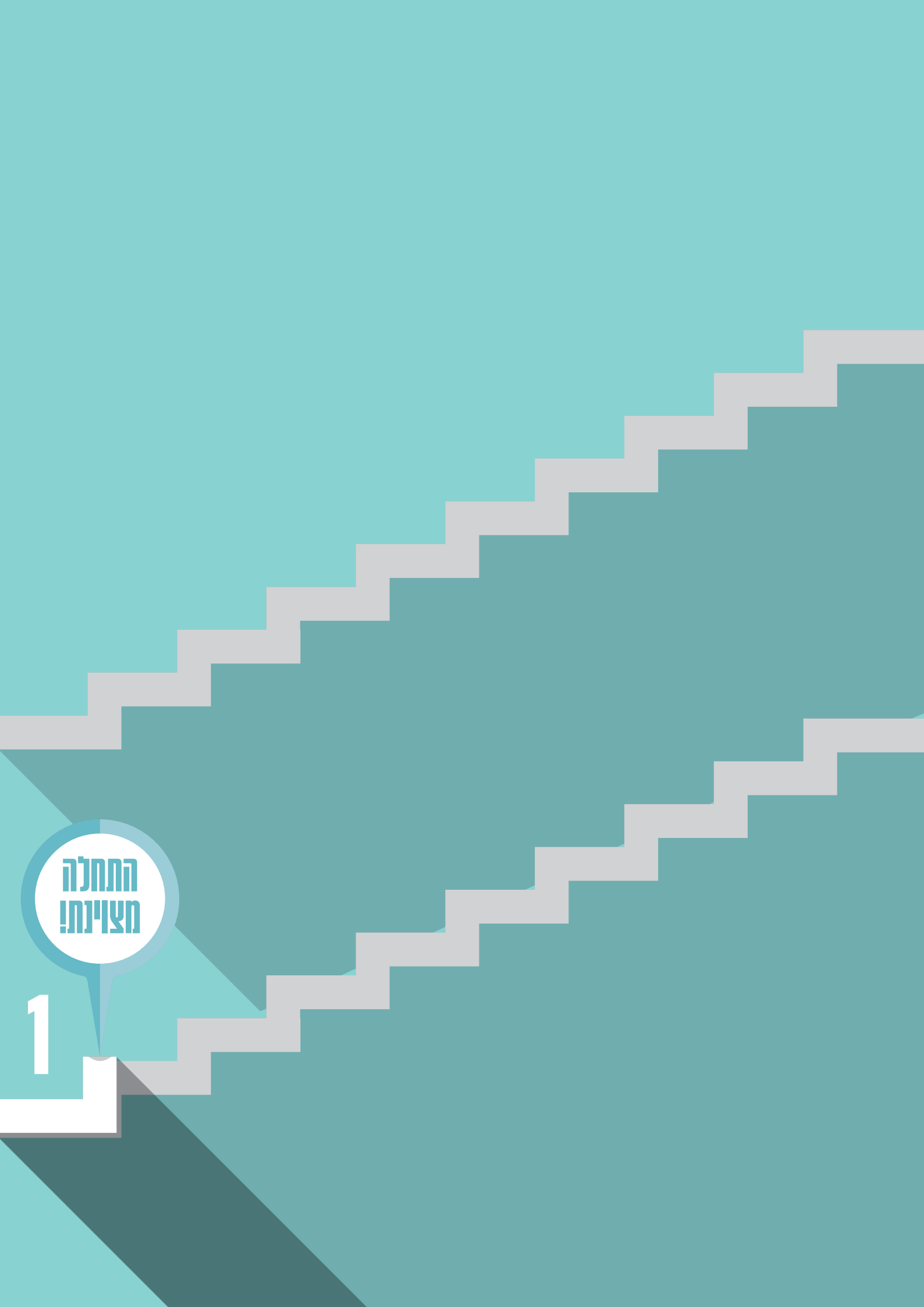
שלוה' - בדיקת התאמה אישית

כתבו האם מקצוע העיתונאות מתאים לכם - למה כן ולמה לא.

העשרה

חפשו את ההסכת (פודקאסט) "איך זה בערבית" של כאן 11 והאזינו לפרק "אני ירושלמי: אנא מקדסי" ובו ריאיון עם הכתב סולימאן מסוודה.

התחלה
מצוינת!

1